

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 13 september 2006

Mål nr

B 391-06

KLAGANDE

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

MOTPARTER

1. KM

2. MR

Ombud och offentlig försvarare för 1 och 2: Advokat US

SAKEN

Stöld m.m.

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Hovrätten över Skåne och Blekinges dom den 20 december 2005 i mål
B 2733-05

Hovrättens dom

se Bilaga

DOMSLUT

Högsta domstolen fastställer hovrättens domslut.

För försvaret av KM i Högsta domstolen tillerkänns US ersättning av allmänna medel med fjortontuseniohundrafyrtio (14 940) kr, varav 10 294 kr avser arbete, 4 135 kr tidspillan och 511 kr utlägg. Denna kostnad skall stanna på staten. I ersättningen ingår mervärdesskatt med 2 988 kr.

För försvaret av MR i Högsta domstolen tillerkänns US ersättning av allmänna medel med fjortontusensexhundratretton (14 613) kr, varav 9 967 kr avser arbete, 4 135 kr tidspillan och 511 kr utlägg. Denna kostnad skall stanna på staten. I ersättningen ingår mervärdesskatt med 2 922 kr.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Riksåklagaren har yrkat att Högsta domstolen, med ändring av hovrättens dom, dömer KM och MR för stöld i enlighet med åtalet och således

rubricerar var och en av gärningarna under åtalspunkten 1b) – h) respektive åtalspunkten 2b) – e) som stöld samt med anledning därav skärper bötesstraffen.

KM och MR har bestritt ändring.

DOMSKÄL

KM och MR skall, i enlighet med hovrättens i dessa delar inte överklagade dom, dömas till ansvar för de gärningar som åtalet omfattar. Frågan i Högsta domstolen är hur de tillgrepsbrott som de gjort sig skyldiga till skall rubriceras samt vilken påföljd som skall bestämmas för brottsligheten.

Den 10 augusti 2005 besökte KM och MR köpcentret Nova i Lund tillsammans med en yngre kamrat. Enligt vad de uppgivit anlände de till köpcentret kring halv ett och lämnade det kring halv fem. Under besöket tillgreps KM varor från åtta av butikerna i centret till ett sammanlagt värde om 3 840 kr och MR varor från fem av butikerna till ett sammanlagt värde om 2 759 kr. Från en av butikerna tillgreps var och en av flickorna varor till ett värde som klart överstiger den s.k. snatterigränsen. Dessa tillgrepp har av underrätterna bedömts som stöld medan tillgreppen från övriga butiker, som avsett varor till ett värde mellan 19 och 598 kr, har bedömts som snatteri. Riksåklagaren har gjort gällande att det varit fråga om systematiska tillgrepp som präglats av förslagenhet och att hela förfarandet bör bedömas i ett sammanhang varvid det sammanlagda värdet på de tillgripna varorna bör vara avgörande för rubriceringen.

Innan frågan om rubriceringen av ett gradindelad brott prövas kan ställning behöva tas till hur många brott som det åtalade förfarandet innefattar. Några generella regler för vad som utgör en brottsenhet finns inte. När det gäller olovliga tillgrepp är det i allmänhet det rums- och tidsmässiga sambandet som är avgörande. Vid butikstillgrepp är emellertid varje fullbordat sådant tillgrepp (jfr NJA 1972 s. 253) regelmässigt att bedöma som ett särskilt brott även om den tilltalade under en kort tidsrymd tillgripit varor från flera olika närliggande butiker. Vart och ett av de olika tillgrepp som åtalen mot KM och MR avser bör i enlighet härmed bedömas som ett särskilt brott.

Enligt 8 kap. 2 § brottsbalken skall den som begått ett brott som uppfyller rekvisiten för stöld dömas för snatteri om brottet är att anse som ringa med hänsyn till det tillgripnas värde och övriga omständigheter vid brottet. Vid butikstillgrepp, där omständigheterna ofta är likartade, är i allmänhet värdet av det tillgripna helt avgörande. Överstiger värdet den s.k. snatterigränsen döms regelmässigt för stöld medan brottet annars betecknas som snatteri. Som framgår av lagtexten är det emellertid inte uteslutet att ett butikstillgrepp kan bedömas som stöld trots att värdet av det tillgripna ligger under snatterigränsen. En förutsättning för detta får emellertid anses vara att det vid tillgreppet förelegat särskilda, försvårande omständigheter. Vad som närmast torde kunna komma ifråga är fall där tillgreppet präglats av systematik i den meningen att det kan sägas ha ingått som ett led i en brottslig verksamhet som varit noga planlagd eller där tillgreppet på annat sätt präglats av särskild förslagenhet, exempelvis genom användning av för ändamålet speciellt utformade hjälpmedel.

Riksåklagaren har bl.a. framhållit att KM och MR avlägsnat larmbrickor i den butik där tillgreppen avsåg varor över snatterigränsen och att de vid ett par av tillfällena täckt varandra för att undgå uppmärksamhet. Varken dessa omständigheter eller vad som i övrigt framkommit i målet är dock tillräckligt för att anse att alla de tillgrepp som KM och MR gjort sig skyldiga till präglats av någon systematik eller förslagenhet i den nyss angivna mening. Frågan är istället närmast den om den omständigheten att ett butikstillgrepp ingår i en serie tillgrepp som sammantagna avser värden till ett belopp som överstiger snatterigränsen bör anses vara tillräcklig för att tillgreppet skall rubriceras som stöld oberoende av det tillgripnas värde i det enskilda fallet.

En sådan ordning medför emellertid ofrånkomligen gränsdragningsproblem när det gäller exempelvis vilka krav som bör ställas på antalet tillgrepp och sambandet mellan dem, som måste anses stå i strid med intresset av ett enhetligt och lättillämpat regelsystem för butikstillgrepp. Det kan inte heller sägas föreligga något behov från påföljdssynpunkt av att kunna uppgradera enskilda butikstillgrepp. Redan straffskalan för snatteri ger utrymme för att bedöma att ett tillgrepp har ett straffvärde motsvarande upp till sex månaders fängelse (jfr också 26 kap. 2 § brottsbalken).

Sammantaget finner Högsta domstolen att det i målet inte framkommit några sådana omständigheter som kan ge anledning att rubricera tillgreppen på annat sätt än underrätterna gjort.

När brotten begicks hade KM nyss fyllt 17 år och MR var 15 år. Redan de såsom stöld bedömda tillgrepp som var och en av dem gjort sig skyldiga till skulle, om brotten hade begåtts av en vuxen person, få anses ha ett

straffvärde som motsvarar fängelse i en månad. Med beaktande härav och att bägge förutom för dessa tillgrepp skall dömas för också annan brottslighet av inte obetydligt straffvärde finner Högsta domstolen inte anledning att ändra den av hovrätten bestämda påföljden (jfr NJA 2005 s. 878).
Hovrättens domslut skall därför fastställas.

_____

_____

_____

_____

_____

I avgörandet har deltagit: justitieråden Regner, Victor, Nyström,
Calissendorff och Virdesten (referent)
Föredragande revisionssekreterare: Fleur